

باید بتصویب مجلس باشد قبل از وقت باید تعیین مصارف و مخارج آن از طرف مجلس بشود.

حاج امام جمعه. ترتیبی را که آقای تقی زاده گفتند صحیح است اما چون اهالی این مملکت مثل اهالی سایر ممالک نیستند مجبوریم باره ترتیبات را در میان بگذاریم.

ادیب التجار. مگر این نظامنامه غیر از زبان فارسی نوشته شده در اینصورت حاجت بر رفتن معلم نیست برفق نظامنامه رفتار خواهند کرد.

لسان الحکما. چنانچه در این جایزه اختلافت هست که بعضی خود را نسبت بمجلس میدهند بعضی بدولت در سایر ولایات هم همینطور است پس بهتر است معلمی از طرف وزارت داخله برود ولی در مجلس هم معرفی شود.

احسن الدوله. این انجمن ها این همه خود کشیها که کردند همه منتظر این نظامنامه هستند اگر حکام باره تحریکات نکنند بعضی رفتن این نظامنامه خود آنها اصلاح میکنند برویم بر سر قرائت متمم قانون اساسی.

آقا سید عبداللّه مجتهد در نهایت اهتمام و دقت هر فصلی را دوبار سه بار بشکرار مذاقه و مباحثه کنید و نوانده شود که باعث اطمینان ملت باشد رئیس. پریشب تا این ماده که باید هیئت از علماء تشکیل شود قرائت شد در اینجا مطلب ناتمام ماند که آیا این هیئت در خارج از مجلس باشد یا داخل در مجلس.

صدیق حضرت. پیش از این هم ماده دیگری ناتمام ماند در خصوص تأمین تهیه خارجه.

رئیس. گویا آن ترجمه غلط باشد

وثوق الدوله. بهتر این است این طور نوشته شود اتباع خارجه از تمام قوانین مملکت بهره مند هستند مگر در جاهائیکه قانون مستثنی کند در این موضوع مذاکرات زیاد بیان آمد قرار شد مجدداً مراجعه شده بعد از تنقیح نوشته شود در خصوص ماده که راجع بود بتشکیل هیئت از علماء تغییراتی که در آن ماده داده شده بود قرائت شد.

آقا سید حسن تقی زاده. حق نظری که از طرف شارع مقدس به ما داده شده بر سبیل عمومیت است علماء کلیه در تطابق احکام جزیه با قواعد کلیه نظارت دارند در این صورت نمی شود این حق عمومی را سلب و منحصر با افراد مخصوص کنیم (در این موضوع مذاکرات زیاد بیان آمد و آقای حاج میرزا علی آقای تبریزی مباحثات و مناقشات علمی زیاد نمود) (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه ۳ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه غره را آقا سید محمد تقی قرائت کردند.

آقا میرزا محمود خوانساری. اولاً عقیده بنده بر این است که اگر بنا بشود ماهر روز و یک ساعت بفرود مانده در این جا حاضر شوم و تا دو از شب گذشته یکی دو فصل از قانون اساسی خوانده شود و مباحثات علمی بگذرد گمان دارم که خیلی بعقول بیانجامد بهتر این است که قرار شود از طرف صبح چند ساعت و کلاً حاضر شده سریم قانون اساسی را تنقیح نمایند طرف عصر هم از سایر مطالب گفتگو شود نهایتاً چند فقره

مطلب است که بظاظ بنده رسیدن است عرض میکنم جواب بفرمائید.

چند روز قبل در این مجلس گفتگو شد و قرار شد همه هفته یکروز هیئتی از وکلا و وزرا مسئول جمع شده کیسبونی تشکیل داده در اصلاحات مملکتی صحبت کنند گویا تا کنون وقوع نیافته دیگر این که قرار شد کیسبونی تشکیل شود از جهت تنقیح و تصحیح دستور العمل حکام چطور شد ؟

رئیس. از فردا تشکیل میشود.

آقا میرزا محمود خوانساری. مطلب دیگر در خصوص دوست و شصت هزار تومان که بوزارت جنگ داده شد قرار شد صورتی از آن بمجلس بدهند و صورتی هم فرستاده اند ولی بهین حال باقی مانده خوب است اجازه فرمائید قرائت شود که اگر نقلی در آن شده معلوم گردد مطلب دیگر در خصوص کمپانی راه عراق که سابقاً گفتگو شد و قرار شد در این باب اختاری بوزارت فوائد عامه بشود چطور شد.

رئیس. قرارداد از طرف خود شما یادآوری شود.

آقا میرزا محمود. کویا نوشته شده و جواب هم داده شده که انگلیسی دارای سند نیست (گفته شد که امتیازنامه در دست دارند ولی دو سه ماه بیشتر بوضع انتضای باقی نماند)

آقا میرزا محمود. مطلب دیگر در باب حقوق اجزاء اداره نظریه گویا سی هزار تومان داده شده و آنها مطالبه شصت هزار تومان میکنند گویا خیال دارند مثل سابق رفتار کنند با این وضع حالیه دور از انصاف است ما اگر بغوا هم چهار صد پلیس ترتیب بدیم و هر کدام را ماهی پنج تومان حساب کنیم در سال سی هزار تومان میشود اضافه نمیشود خوب است رفته بوزارت داخله نوشته شود که اقدامی کنند که دیگر از این اشتباه کاریها نشود.

(شروع بقرائت قانون اساسی شد ماده که راجع بود بنظارت هیئت علماء در قوانین موضوعه مجلس قرائت شد در لزوم اضافه کردن این ماده بر قانون اساسی مذاکرات بیان آمده بالاخره ورقه رأی منتشر با اکثریت آراء قرار شد این ماده بر قانون اساسی اضافه شود.)

نطق آقا میرزا فضلعلی آقا وکیل آذربایجان

در باره الحاق ماده نظارت هیئت از علماء بقانون اساسی

در زمان استبداد می گفتند که فلان حکم شرعی و فلان حکم عرفی بمقصود از حکم عرفی حکمی بود که مدعی قرار میداد که در ماد فلان این ترتیب باید رفتار نمود با در خصوص موردی میگفت که من چنین حکم میکنم اکنون که ما مجلس شورای ملی داریم و در این مجلس بنا است که قوانین معین شود و همه کس بیان قوانین رفتار نمایند واحدی با استبداد حکمی نکند ما را حکم عرفی که مقابل و ضد حکم شرعی باشد در مملکت نخواهد بود زیرا که قانون احکام واجب و حرام را تعیین فرموده داد و اجابت و مجرمات شرعیه بحد و حال خود باقی خواهد بود و قوانین که بتصویب مجلس متین خواهند شد عبارت خواهد بود از دو قسم مطالب اول اموری که شرعا بطور کلیت امر بآنها شده و تعیین خصوصیات منوط بتصویب علماء و

مقتضیات اصناف است مثل عمل نظم که شرعاً توبه قتل برای دفاع از مسلمین و حفظ حدود بلاد اسلامی و امنیت طرق و شوارع و نهوجها واجب است و تعیین اینکه اهل نظام چند ساله باشند و تا چند مدت سر خدمت بوده بعد تبدیل شوند از عشار و شهرها و دهات همگی داخل خدمت شوند یا سوار از ایلات و سرباز از غیرها یا فرجه گرفته شود یا از روی بنبچه یا بعد نفوس مقرر هر یک چند باشد همه اینها از امور است که تعیین آنها را کول بنظر علماء عقلای و هر عصر است دوم اموری که بالاصالح مباح است لیکن برای حفظ نظام که واجب بر همه مسلمین است لابد باید التزام بفعل یا ترک آنها بشود نه بتوان تشریح این قوانین در این قبیل موارد حقیقه تعیین مصداق برای واجبات شرعیه بحسب اقتضاء زمان خواهد بود و در باب مالیات هم باز حکم خلاف شرعی نخواهد بود زیرا که شرعا وجوهی برای مصالح مسلمین معین و مقرر است و اگر آن وجود کافی نباشد برای حفظ بیضه اسلام و حفظ نظام آنچه لازم است باید مسلمین تهیه نمایند بهر نحوی که علماء و عقلاء صلاح دانند قرار میدهند و خلاف شرعی را مرتکب نمیشوند و اگر بجهت مامدات دول و نهوجها در بعضی مواد و اجرای احکام شرعیه اولیه متعذر شود من باب التبرورات تبعیح المخطورات باز با تصویب علماء احکام ثانویه بدل آنها میشود پس هیچ حکم قانونی مجلس معترض مخالف شرع نخواهد بود اگر بعضی اقسام این احکام را احکام عرفیه میگوئیم مراد احکام عرفیه مخالف با شرع نخواهد بود تمام و کلا مجلس مجترم مسلمین میدارند چند امر را اول اینکه قوانین مجلس مخالف شرع نخواهد بود دوم اینکه مخالف شرع قانونی است که پیدا نخواهد کرد سوم اینکه تعیین مخالفت و عدم مخالفت پیش از تصویب مجلس مجترم خواهد بود پنجم اینکه مجلس که غیر از مجلس شورای ملی است باشد برای این عمل منقذ نخواهد شد و ترتیبی که اکنون بعد از تبادل افکار صائبه داده شده و حاوی تمام امور مزبوره است علتی برای تأخیر تصویب نیست.

مذاکرات روز یکشنبه چهارم جمادی الاول دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۴ آقا سید محمد تقی قرائت کردند.

(امروز وثوق الدوله بنیابت رئیس حاضر بودند)

احسن الدوله. صورت لایحه است که از طرف انجمن عرایض در خصوص تمیز بمجلس مقدس میرسد سابقاً در مجلس قرائت شد خوب است اجازه فرمائید مجدداً قرائت شود و رأی گرفته شود و عیالاً از وقتی که این ترتیب را مدول داشته ایم مبالغی از عرایض بیهوده کاسته شده لایحه قرائت شد.

سید الحکما. این ترتیب از برای آن است که در جواب عرایض تأکید شود و مبعلا جواب بدهند.

موتن الممالک. آیا لازم است که مجلس مردم را بر بیضه نگاری دعوت نماید یا خیر چون از مضمون این لایحه چنین معلوم میشود.

احسن الدوله. مقصود خلاف این است بلکه مقصود جلوگیری از عرایض بیهوده و بیجا است معتمد السلطنه از طرف وزارت داخله بمجلس آمدند و چنین اظهار داشتند که در باب پلیس

هائی هفتص میسوق میباشید که چند روز قبل رئیس نظیه و در اداره نظیه توقیف و حقوقشان را مطالبه نمودند در صورتیکه گمان میکنم کار آنها بهتر از سایرین است در هر صورت یاره اقدامات شده جناب مغیر السلطنه را فرستادند که آنها را متقاعد سازند ولی آنها قبول نکردند بعد سپهبد رفعتو بعد از گفتگوی زیادستدی از سپهبد گرفتند که بآنها پولی بدهند و بمسابشان رسیدگی نمایند امروز را در خانه سپهبد جمع شده یاره اظهارات کرده اند .

حاج امین الضرب را فرستادند که آنها را متقاعد نموده و جمعی امروز بآنها بدهند و باقی را هم باسقاط روزانه بپردازند باز قبول نکرده اند که مائام حقوق را ندهند میخواستیم .^۱ حالا هم قبل از شرفیابی بنده باینجا ویر مخصوص و فرستاده که آنها را باین ترتیبی که حاج امین الضرب قرار داده اند راضی نمایند .

فرضو مقصود اطلاع دادن بمجلس مقدس است کدو نکته را ملاحظه نمایند یکی اینکه امشب شهر باین حال نماند دیگر اینکه اینها در آنجا نمانند .

آقا میرزا محمود دخی الساری - بنییم جناب وزیر داخله چه صلاح اندیشی کرده اند راین موقع .
محتشم السلطنه - در باب امنیت و حفظ شهر گویا قرار گذاشته اند که قراق گذارده شود و از بابت ماندن آنها هم در آنجا باید جلوگیری شود آنها را پراکنده کنند و عیال سربازی گذاشته شود که هرگز نمانند .

آقا میرزا محمود خوانساری - دیروز در مجلس عنوان شد که آنها شصت هزار تومان میخواهند معلوم نیست از روی چه حسابی است این اندازه مطالبه میکنند .

محتشم السلطنه - شصت هزار تومان میخواستند بیست هزار تومان و چیزی بآنها داده شد و فلان ترتیب سه هزار تومان و چیزی طلب دارند که تمام آنها ندهد میخواهند و این ترتیب امروز مستمر است باین وضع حالیه مقصود این بود که مجلس محترم مسبق باشد .

محقق الدوله - این قرار قسمی که گذاردهاید بجه ترتیب است مجلس میتواند مطمئن شود .

حاج محمد اسمعیل آقا - اطمینان مگر بجه ترتیب میتوان داد در صورتیکه با این حال بی پولی قرض شده که روزی یک هزار تومان بآنها داده شود .

محتشم السلطنه - خوب است یک نفر از طرف مجلس برود تا یاره از اقدامات نشده آنها را متقاعد کنند .

وکیل التجار - گمانم این است که رفتن از اطراف مجلس مسجیح نیست چند نفر از صاحبان نمایان آنها خواسته شوند و در این جا گفتگو شود .

آقا میرزا فضلعلی آقا - فراق و سربازی که از برای مستعطفی شهر بگذارند بکار نیخورد و مجلس تکلیف ندارد که فرستند اندام و پلیس را آورده متقاعد سازد و وزارت داخله بهر ترتیبی که صلاح میداند آنها را متقاعد نماید .

حاج محمد اسمعیل آقا - اگر اجزاء ادارات چنین بدانند که هر کاری در افتاد آنهاست و دولت نمیتواند جلو گیری نماید باعث فساد میشود

دولت هر قسم می تواند باید شهر را حفظ کند .
شرف الدوله - در صورتیکه آنها باین ترتیب متقاعد نشوند همانطوریکه وزارت داخله اظهار داشته اند رفتار شود .

(در این موقع لایحه از طرف هیئتی از محترمین که همه روزه در دارالشوری حاضر میشدند و این ایام بواسطه یاره حرکات که مخالف نظم و ترتیب مجلس بود مطلقاً قدغن از ورود شده بودند بمجلس رسید قرائت کردند قریب باین مضمون بود .)
(چند روزی است ممنوع از دخول بمدارت بهارستان شده ایم با کمال ادب عرض واستدعا میکنیم که اجازه دخول فرموده تا بمعض ظاهر حرکت خلاف از چند تن تخصیص حق ق سابرین نشود و بعد از اینهم به پیوجه مخالف نظم و ترتیب مجلس مقدس چیزی بروز ننماید .

حاج محمد اسمعیل آقا - بمتنبه بنده اذن دخول داده شود صحیح است .

سیدالحکما - این موکلین مادر تمام مراتب مثل خود نامستند و اگر حرکت خلافی صادر شده ناشی از شدت هوا خوامی و عشق واقعی آنها باین اساس بوده .

مستشار الدوله - در این که در بعضی از اقدامات آنها و کلارا مجبور کردند شبهه نیست ولی مسلم است از روی قرض نبوده حالا به همین چند روزه هم قدری متنبه شده اند خوب است اجازه داده شود که وارد شوند .

حاج امام جمعه - ملت حق دارند باین مجلس این مطلب هم مسلم است ولی می خواهم بدانم آیا حفظ نظم این مجلس جز در همد خود این ملت است پس باید وارد شوند ولی قنای آنها در باره اقدامات از بعضی ماحلو گیری نمایند .

آقا سید حسن تقی زاده - همین قسمی که حاج امام جمعه گفتند صحیح است ولی عقیده بنده این که این قزاقهایی که در مجلس مامور حفظ نظم هستند در هر وقتی حرکتی که مخالف نظم و ترتیب باشد ببینند شخص مرتکب را از عمارت خارج نمایند عظام بآنها همراهی کنند نه اینکه ضدیت واقع شود .

در این باب مذاکرات زیاد بعمل آمد متفقارای دادند که باید وارد شدند ولی حفظ نظم هم باید رعایت شود در این موقع لایحه از طرف طایفه زردشتیان بمجلس رسیده بود قرائت شد و عین آن درج میشود .

لایحه زردشتیان

با کمال التجا و التماس عرض برداخته خاطر محذرت مظاهر موسسین قوانین انصاف و مردم داری امانا و کلای مجلس شورای ملی ادامه الله برکاتهم را مستحضر ساخته رجاء واتی داریم که پس از چهار عریضه عاجزانه و لایحه داد خواهانه غور رسی و بجواب شانی و کافی مفتخرمان فرمائید البته خاطر مبارک همه آقاییان معظم مستحضر است که قرض از اینهمه مبادرت فدویان تحصیل اطمینان و وثوق به بقای جان و مال و ناموس و شرف انسانیت خودمان بوده هست و آن اطمینان حاصل نشود مگر به توجهات منصفانه آن دادگران و از توجهات دادگران آن حامیان عدلو انصاف وقتی تسلی دل آسانی یابیم که بدست خطی مبارک سرفراز و مطمئن سازید و رفع افتاه شبهات وارده بشود کلبه منظور و مقصود بر آن بوده هست که ما باوضاع

حالیه هیچ امید واطمینانی به بقاء هستی خود نداریم و اشرار و اوباش و فتنه جویان که بی سوسته منظر فرست اند امروزه مارا با انواع و اقسام تهدید و تخویف بمناهند و در این حال خواستار آنیم که بدانیم آیا آنچه میگویند حقیقت دارد یا خیر و چیزی که میگویند اینست که حقوق ما طایفه بکلی در نعمت مساوات و فیض و رحمة العالمین مجزی شرکت در نعمت مساوات و فیض و رحمة العالمین مجزی شده پس حیات و ممانعت حکم واحد خواهد داشت اگر چنانست که بر مرده بر زنده باید کمر بست و اگر از حقیقت دور است چرا فدویان را بجواب شانی و کافی مفتخر نمفرمائید عده و اصل مقصود ما اینست که اگر انسانیت در حفظ حقوق در شاره ناس محسوب شویم تعیین مقامات انسانیت امکان ندارد مگر بمحفظ شرف انسانیت و یاس شرف انسانیت نشود مگر بمساوات در حقوق انسانیت ما عرض نمیکنیم در قوانین منصفه پس دیگران شریک و سهیم باشسیم بلکه عرض ما بر مساوات حقوق مملکتی و مجازات است و این نکته را مانه فقط برای حفظ یک شرف شخصی طالبیم بلکه برای ثبوت شرف عدالت قانون اسلام و برای شرف رعیت داری شاهنشاه دل آگاه و برای شرف درجات انسانیت و برای شرف دادگری موسسین و مقتنین قوانین مملکت داری و آن شرف اخیری شرف طایفه کی خودمان است بنابراین باین عریضه چهارمین که خلاصه عرایض قبل است عرض حال خویش را در حضور و کلای مجلس مقدس ختم مینمائیم و با کمال رجاء و التیاء استدعا داریم حفظ هر یک از این شرفها منظور شده که جمله بالفاظ گوناگون و مقصود یکی است مارا بدان مژده را فراز فرمائید که بیش از این سرگردان و حیران نباشیم (اگر چه کجا دانند حال ما سربکاران ساحلها) که دست برسانند مارا از ورطه هلاک نجات دهند ولی از آنجائی که بمصدق الانتظار اشد من الموت هر آتی دچار حرفی و فکری هلاکت آمیز و نزعمان طولانی شد مستعدی هستیم تکلیف حیات و ممانعت را در جواب معین و مرحمت فرمائید که هر طرفی هست زودتر و اینرا هم ضمناً عرض نمائیم که هرگاه حفظ حقوق مملکتی و مجازات عامه رعایا به همین لفظی که عرض میشود بمساوات شرط نشده باشد دیگر امید زیست برای ممانعت و تاپ تیغ جای ظالمین نداریم پس در جواب سایر تکالیف مارا هم معین فرمائید که حاجت بعاریض تعدد نباشد و وقت عزیز آن سروران بیش از این صرف معذرات نشود و زیاده ممانعت نورزیده مجدداً مستعدی جوابیم .

المطاع - فدویان داد خواه زردشتیان

آقا محمد وکیل التجار - چنانچه خود آنها عرض کرده اند قصد تساوی در حقوق اسلامی ندارند مقصود آنها تساوی در حقوق مجازات است گویا دیروز نبوده اند تساوی حقوق سیاسی در قانون اساسی منظور شد در این صورت مقصود آنها بعمل آمد .

حاج سید عبدالحسین شهبهانی - گویا اذهان آنها بترتیبات سابق و یاره حرکات که بغلاف شرع بآنها میشد مسبوق است باید بدانند که حالا مثل سابق نیست البته تمام حقوق آنها از حیث مال و جان محفوظ خواهد بود و کسی متعرض آنها نخواهد شد خوشت حجج اسلام هم در جواب آنها مرقوم فرمائید که بحکم اسلام مال و جان شما محفوظ است .

آقای میرزا محمود خوارساری - اینها جواب خواسته اند اعتقاد بنده این است که در انجمن جداگانه نشست هرطور جوابی که صلاح است داده شود .

حاج امام جمعه - اینها ۱۴۰۰ سال است باما بوده اند و حقوقی داشته اند و با آنها رفتار شده حالا ما حتی الامکان در صدد هستیم که حقوق آنها را زیاد و معکم نمایم نمیدانیم محرکین آنها کجاست که این قسم اصرار میکنند .

آقای سید حسن تقی زاده - هر چه میگوئیم بطرف خودمان میگوئیم و در این چهار مرتبه تماماً بکنایه گذشته و ما میدانیم که حقوق شرعی تغییرپذیر نیست ما هم میخواهیم که حقوق آنها را زیاد و معکم نمایم لی باید فهمید که این نظام از کجاست و بجهت چیست معرکه لازم ندارد ظلم خودش معرکه قوی است تاکنون هیچ میداننده ظلمی با آنها شده است و آنها خیال دارند که مهاجرین خود را بوطن اصلی خود هود دهند پس باید حتی الامکان حفظ حقوق آنها را بکنیم .

حاجی امام جمعه - صبیح است اگر سابقاً ظلم میشد بامام ظلم میشد ولی از این بیهوده خلاف رفع ظلم خواهد شد .

حسام الاسلام - زردشتیه اولاد ایران هستند همانطور که سایرین بیدار شده اند آنها هم بیدار شده اند نمیشود جلوی گیری کرد - اینها در این آب و خاک حق دارند در قانون بنویسند تاراج شوند .

و ثوق الدوله - وزیر مالیه برای ترتیب مالیه امسال تکلیفی نوشته بودند که بحکم تلگراف شود باز اینکه این مطالب از تکالیف ایشان است چنین اظهار داشتند که محض همراهی تلگرافی هم از طرف مجلس بحکم بشود .

صورت تلگراف بحکم قرائت شد قریب باینصورت (کمیسیون مالیه مشغول تصفیه دستور العمل است شاید چند روزی طول بکشد از طرف وزارت مالیه دستور العملی تلگراف شده البته حکام با احتشام بهمان ترتیب رفتار نموده مالیات را با تفاوت عمل وصول نموده دستور العمل پرداخت حقوق مردم هم داده خواهد شد چند روز دیگر هم دستور العمل دیوانی میرسد)

(گفتند قید تفاوت عمل بطور مطلق صحیح نیست باید صورت آن تلگراف و وزیر مالیه بدیده شود)
آقای محمد وکیل التجار - این که گفته شد دقت نظر شود بجهت آنست که اکثر حکام مثل پارسال با تمام تعدیات که حکومتها میکردند مشغولند باوجود این بطور مطلق نوشتن نمیشود باید تلگراف وزارت مالیه را دید .

آقای سید حسن تقی زاده - دو ماه پیشتر شکایات فوق العاده از همه طرف شنیده و به ترتیب اقدام شد رفع نگردید بالاخره قراشد که فهرست شود بوزارت داخله فرستاده شود نوشته و فرستاده شد حال ده روز است جواب نیامده مخصوصاً مسئله حاج آقا محسن که سه روز مسافت است بهمین ترتیب مانده خوب است یاد داشت شود که از وزارت داخله جواب مطالبه شود .

آقای سید مهدی - بنده عقیده ام این است در باب دستور العمل وصول مالیات یک اعلانی شده بتمام ولایات منتشر شود که سند در دست مردم بوده بهمان ترتیب مالیات خود را بدهند .

آقای محمد - از طوالت فکر افات سخت رسیده که چند انجمنی که داشتند متفرق ساخته اند جمعی

پراکنده و فرار گردانده چنانکه نظر هم اقرار معلوم مقتول شده اند حالا سه چهار هزار جنغیت از تلگرافخانه آستانار مظلوم بفرز آنها هم رسیدگی نشده ارفع السلطنه مشغول ظلم است .

حاج سید نصرالله - تمام تقصیر خودشان است یک مطلبی که مطرح میشود اقدام نمیکنیم که نتیجه از او گرفته شود چنانچه امروز چند مطلب مطرح شده و هیچکدام بجائی نرسیده حالا این تلگراف مالیه اگر لازم است تمام بشود و اگر لازم نیست چرا مطرح شده است .

و ثوق الدوله - معلوم است که وصول مالیات باختلاف بوده از بعضی جاهاد و ما بسال مانده و بعضی شش ماه از سال گذشته حالا آنرا کتر جاها گرفته نشده است پس لازم است دستور العملی از طرف وزارت مالیه داده شود . و اگر حالا دستور العمل داده نشود دچار باره مشکلات خواهیم شد تلگرافی در این خصوص بحکم کردند بهمان ترتیب که مجلس تصویب نموده حالا هم تلگرافی از مجلس خواسته اند (گفتند که همان تفاوت عملی که حکام کل میدادند زیادتر گرفته نشود)

و ثوق الدوله - وزارت مالیه اول سال از مأمورین مالیه التزام گرفته اند و صورت داده اند تفاوت عملی که حکام کل میدادند زیاد تر گرفته نشود اگر تخطی نمایند لابد وزارت مالیه مواخذه خواهد کرد در این صورت تلگراف ضروری ندارد .

مذاکرات روز سه شنبه ۶ دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۴ را آقا سید محمد تقی قرائت کردند . (در خصوص تلگرافی که از طرف مجلس قرائت شده بود که بولایات در خصوص پرداختن مالیات متغایره شود در صورت خلاصه سهراً نوشته شده بود که تصویب شد)

آقا محمد وکیل التجار گفتند که تلگراف مرقوم در روز یکشنبه تصویب نشد و معلق شد در ملاحظه صورت تلگرافی که از طرف وزیر مالیه بولایات متغایره میشود .

رئیس - چون در روز یکشنبه در مجلس حضور نداشتند از عنوان تلگراف استفسار کردند تشریح شد که تلگرافی وزارت مالیه بولایات دراخته مالیات متغایره نموده تلگرافی را هم ممبر آن تلگراف از مجلس خواسته بودند صورت تلگرافی از طرف مجلس نوشته شده بود تفاوت عمل بطور مطلق نوشته شده و خوف باز اشتباه کاریها میرفت از طرف مجلس تصویب نشد که این تلگراف متغایره شود اغلب و کلاً تصدیق کردند .

مخبر الملک - اینکه در صورت مجلس سهو شده حرفی نیست ولی به بینیم این ایراد وارد است یا نه .

رئیس - در آن لایحه که آنروز در مجلس بر طبق آن رای داده شد تفاوت عمل بطور مطلق بود و ترتیب آن در عهد وزارت مالیه است .

آقای میرزا فضلعلی آقا - مالیات کلیه واجح بمجلس شده کیفیت گرفتن و فروعات آن باید بتصویب مجلس باشد یا نه .
رئیس - مجلس فقط تصویب می نماید که یک پاده در بکچند دیگر کیفیت وصول آن با وزارت آنها است .

آقای میرزا فضلعلی آقا - دستور العمل برای وزارت آنها نوشته میشود به چه واسطه ؟
رئیس - دستور العمل بامجلس است بطور کلی تطبیق با جزئیات از وظیفه مجلس خارج است مجلس باید قوانین کلیه را وضع نماید .

حاج سید عبدالصمد شهبانی - اینکه فرمودید صبیح است که کیفیت وصول مالیات را وزارت مالیه است ولی در باب تفاوت عمل قراشد فقط تفاوت عمل که حکام کل میکردند جزو مالیات شود صورت ورقه رای خوانده شده منظر بر این بود که حکام و مباشرین از تفاوت عملها بیکه علاوه بر اصل مالیات جزء جمع معامله میکردند و بعضی از آن باسم پیشکشی مایه خزانه دولت میشد هر چه عاید دولت میشد امسال هم جزو مالیه باشد .

آقای میرزا سید علی تقی - از این عبارت معلوم می شود که تفاوت عمل بطور کلی نباید گرفته شود آنروز هم مذاکره شد تفاوت عملیکه حکام کل میکردند جزو مالیات شود و زیاد از آن گرفته نشود .

مخبر الملک - معلوم این عبارت این است که صورتهائیکه بوزیر مالیه داده میشود بعد از تحقیق از روی آن صورتهای گرفته شود و وزیر مالیه مسئول باشد .

نقده السلطنه - عنوان تفاوت عمل این چیزها نیست تفاوت عمل آن چیزی است که در کتابچه جزو حکام نوشته شده است

احسن الدوله - تشریح تفاوت عمل این است که مثلاً دستور العملی برای پیشکار آذربایجان از اینجا فرستاده میشود و او یک معامله با خاکم خوی دارد خاکم خوی تفاوت عملیکه بنفونان جرم و چوب فلک میکند این تفاوت عمل جزو مالیات نیست .

رئیس - ترتیبی که وزارت مالیه داده است محل شبهه نیست هینا در اینجا موجود است قرائت شود صورت قرائت شد که ترتیب اخذ مالیات و تفاوت عمل را امسال حکام و الا احتشام بتفصیل و شرایطیکه صورت داده میشود و چاپ کرد .

بولایات هم فرستاده میشود اخذ دریافت نمایند با آن شرایط مقرر در صورت دستور العمل و وزیر مالیه بعد از قرائت و کلاً تصدیق کردند که این ترتیب صحیح است تلگراف در آن یکبار صورت متغایره شود و در آن روز

رئیس - اینکه گفتیم این صورت خوانده شود از برای آن است که مجلس نباید متوقع باشد که هر دستور العملی که از هریک از وزارتها صادر میشود بمجلس فرستاده شود و در اینجا تصویب نمایند بلکه باید مجلس بصحت عمل وزارت آنها مطمئن باشد .

و ثوق الدوله - خوب است تلگراف مجلس هم قرائت شود - قرائت شد همه تصدیق کردند که متغایره شود .

حاج سید عبدالصمد شهبانی - خوب است صورت دستور العملی که وزارت مالیه از جهت حکام فرستاده اند چاپ شود و بطراف منتشر شود .

حسام الاسلام - باید آقایان و کلاً بکمیسیون اطمینان داشته باشند تا آنچه در اینجا نوشته و تصویب میشود حاجت نباشد که جزئیات آن در اینجا مجدداً مذاکره شود .

آقای سید مهدی - در باب عمل نان همه میدانند که چه مشکلاتی پیش آمده و تا کتون چه مقدار بدولت ضرر و خسارت وارد آمده خوب است از وزارت مالیه صورت جنس که بانبار وارد میشود